

Lausunto

16.12.2019

Asia: VN/6456/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle turvapaikanhakijoiden oikeusturvan vahvistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Turvapaikkapuhuttelussa avustamista koskeva muutos; ulkomaalaislain 9 § 2mom.

Arvio muutoksesta ja sen vaikutuksista

Muutoksen tavoite on sinänsä kannatettava. Käytännössä kuitenkin keskeisin rooli turvapaikkapuhuttelun onnistumisessa on Maahanmuuttoviraston puhuttelijalla. Puhuttelussa on kyse on pitkälti olennaisten tosiseikkojen selvittämisestä, jolloin oikeudellisen avustajan rooli jää vähäiseksi. Hallinto-oikeuden arvion mukaan muutoksen vaikutus ei olisi hallinto-oikeuden näkökulmasta merkittävä – avustajan läsnäolo puhuttelussa ei tulisi kohentamaan puhuttelujen laatua niin olennaisesti, että se merkittävästi vähentäisi asian selvittämistarvetta hallinto-oikeudessa.

Valitusaikoja koskeva muutos; ulkomaalaislain 190 § 3 mom. ja 196 § 3 mom.

Arvio muutoksesta ja sen vaikutuksista

Lyhyemmällä valitusajalla ei ole ollut merkitystä asian kokonaiskäsitteilyajan kannalta, eikä lyhyempi valitusaika ole siten tehostanut valittajan oikeusturvaa. Sen sijaan muista asiaryhmistä poikkeava valitusaika on johtanut erehdyksistä ja huolimattomuudesta aiheutuneisiin oikeudenmenetyksiin sekä ylimääräiseen selvittämistarpeeseen. Hallinto-oikeus kannattaa muihin asiaryhmiin nähden yhdenmukaisia valitusaikoja.

Avustajien palkkioperusteita koskeva muutos; oikeusapulaki 17 a §

Arvio muutoksesta ja sen vaikutuksista

Asiakohtainen palkkiojärjestelmä on ollut tuomioistuimen kannalta selkeämpi, yksinkertaisempi ja vaivattomampi menettelytapa avustajan palkkiosta määrättäessä. Se on toiminut hyvin varsinkin tavanomaisissa kirjallisissa menettelyssä ratkaistavissa asioissa. Tuntiperusteista palkkiota sovellettaessa voidaan kuitenkin paremmin ottaa huomioon asian hoitamisen vaatima työmäärä ja esimerkiksi suullisten käsittelyjen hoitamiseen liittyvät erityispiirteet. Hallinto-oikeus arvioi muutoksen lisäävän jonkin verran tuomioistuimen työmäärää sekä aiheuttavan osin perusteetontakin hajontaa palkkioiden määrissä. Asiantuntevan avustajakunnan saatavuutta muutoksella ei hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan voida taata.

Esityksen vaikutukset toimintaan

Millaisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia esityksellä olisi toimintaan?

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia tuomioistuimen toimintaan.

Millaisia muita vaikutuksia esityksellä olisi?

-

Muut kommentit esitysluonnoksesta

Voitte kirjoittaa muut huomionne tähän

Esitettyjen muutosten tosiasialliset vaikutukset turvapaikanhakijoiden oikeusturvan kannalta ovat melko vähäisiä. On kuitenkin perusteltua, että turvapaikka-asioiden käsittelyssä noudatetaan samoja menettelytapoja kuin muissakin asioissa. Eriarvoistavalle kohtelulle ei ole mitään oikeusturvatarpeisiin liittyvää perustetta.

Voimaantulon osalta

Esityksen voimaantulosäännösten selkeyteen on syytä kiinnittää huomiota erityisesti oikeusapulain muuttamisen osalta. Asiakohtaisesta palkkiosta säädettäessä voimaantulosäännöksen tulkinnanvaraisuus edellytti korkeimman hallinto-oikeuden kannanottoa (KHO 20.10.2016/4390). Hallinto-oikeus toteaa, että turvapaikka-asioissa tulee vireille useita hallinto-oikeuksien tai korkeimman hallinto-oikeuden Maahanmuuttovirastolle uuden selvityksen johdosta palauttamia asioita. Ei ole poikkeuksellista, että mainituissa asioissa on edelleen useita vuosia aikaisemmin annettu oikeusapupäätös, sillä asia ei ole lainvoimaistunut missään vaiheessa.

Toivanen Päivi

Itä-Suomen hallinto-oikeus - Päivi Toivanen, hallinto-oikeustuomari ja Hilla Viljamaa, hallinto-oikeustuomari, 5. osasto